

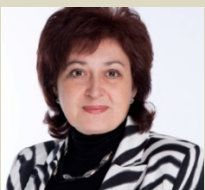
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	263 – Цивільна безпека	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут механічної інженерії і транспорту
Назва програми	263-1 Охорона праці	Кафедра	Безпеки праці та навколишнього середовища
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Наталія Мовмига, Nataliia.Movmyga@khpri.edu.ua

Фото

Кандидат психологічних наук, доцент. Доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища (НТУ «ХПІ») Авторка понад 100 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Психологія праці та її безпека», «Основи професійної діяльності та здоров'я людини», «Безпека праці в професійній діяльності», «Культура безпеки професійної діяльності», «Психологія екстремальних ситуацій».

Загальна інформація про курс

Анотація	Метою даної дисципліни є модернізація знань та вмінь з управління безпекою праці з урахуванням соціально-психологічних аспектів забезпечення безпеки трудової діяльності та актуалізації ролі працівника в профілактиці виробничого травматизму. Соціально-психологічні аспекти управління спрямовані на рішення завдань, пов'язаних із посиленням значущості та відповідальності працівника в забезпеченні безпеки діяльності, формуванні особистої та колективної безпеки
Цілі курсу	<ul style="list-style-type: none"> - оволодіння студентами загальними положеннями, теоретичними та практичними знаннями та дисципліни «Соціально-психологічні аспекти управління безпекою праці»; - оволодіння системою соціально-психологічних прийомів та методів управління безпекою; - оволодіння системою знань про сутність та особливості соціально-психологічних факторів безпеки у сфері соціально-трудова відносин; - оволодіння системою знань про суб'єктивні фактори небезпечної професійної діяльності та підвищення значущості працівника в з забезпеченні особистої та колективної безпеки. - оволодіння специфікою організаторської та управлінської діяльності соціально-психологічного компоненту з безпеки праці ; - компетентне та відповідальне застосування цих знань та вмінь у професійній діяльності фахівця - інженера з охорони праці.
Формат	Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль - іспит
Семестр	8

Обсяг (кредити) / Тип курсу (обов'язковий / вибірковий)	2 / вибірковий	Лекції (години)	32	Практичні заняття (години)	32	Самостійна робота (години) 116
--	----------------	------------------------	----	---------------------------------------	----	---

Програмні компетентності:

Загальні компетентності.

ЗК 4 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності.

СК-1. Здатність приймати ефективні рішення, керувати роботою колективу під час професійної діяльності.

СК-8. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців та нефахівців.

Результати навчання за спеціальністю (визначені стандартом вищої освіти спеціальності)

РН-2. Ефективно управляти складними робочими процесами у сфері цивільної безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів; об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу.

РН-10. Доносити професійні знання, власні обґрунтування та висновки до фахівців та широкого загалу, володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення навчальних занять.

РН-16. Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси.

Курс «Соціально-психологічні аспекти управління безпекою праці» базується на знаннях, які одержанні студентами при вивченні соціально-економічних, загально-наукових та професійно-орієнтованих дисциплін.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Техногенна та екологічна безпека в умовах виробничогосподарської діяльності	Регіональна техногенна та промислова безпека в умовах сталого розвитку
Соціальна відповідальність	Переддипломна практика
Безпека праці та професійної діяльності	Атестація

Теми що розглядаються:

Розділ 1. Працезохоронний менеджмент та методи управління безпекою праці.

Тема 1. Методи управління персоналом в системі працезохоронного менеджменту.

Розділ 2. Людина як суб'єкт праці. Працездатність.

Тема 2. Суб'єктні властивості людини у професійній діяльності.

Тема 3. Психологічні основи трудової діяльності та поведінки робітника.

Тема 4. Ризик та ризикована поведінка робітника.

Тема 5. Помилки у професійній діяльності.

Тема 6. Сумісна діяльність в малой групі як фактор підвищення ефективності та безпеки праці.

Тема 7. Управління конфліктами, змінами та стресами.

Розділ 3. Людина-працівник як суб'єкт управління безпекою.

Тема 8. Соціально-психологічні методи управління безпекою.

Тема 9. Методи соціального управління.

Тема 10. Методи психологічного управління.

Тема 11. Професійна компетентність фахівця, організація та навчання персоналу.

Практичні роботи:

1. Імітаційно-модулююча командна гра «Процес командоутворення.»
2. «Визначення працездатності та надійності людини в професійній діяльності. Розвиток персональної безпеки.»
3. «Визначення інтегральної оцінки впливу людського фактору на безпеку праці.»
4. «Дослідження психологічних характеристик людини, впливаючих на поведінку в умовах небезпечної ситуації.»
5. «Розробка правил поведінки працівника з урахуванням установки на безпеку діяльності.»
6. «Проведення соціально-поведінкового аудиту ризикованої поведінки.»
7. Ділова гра: «Аналіз критичних професійних ситуацій. Метод критичних інцидентів у роботі фахівця з охорони праці.»
8. Організаційно-діяльнісна гра «Роль людини в системі Безпека-Виробництво.»
9. «Формування моделі комунікатора з безпеки. Комплекс комунікативних знань та вмінь, що складають комунікативну компетентність фахівця з охорони праці.
10. рганізаційно-діяльнісна гра «Формування культури безпеки малої групи.»
11. «План соціально-психологічної поетапної роботи служби охорони праці. Алгоритм керування впливом людського фактору на ризик аварій та травм.»
12. «Соціометричне опитування. Матриця переважних контактів.»
13. «Мотивація і результативність. Мотиваційні шляхи підвищення безпеки праці.»
14. «Дослідження професійної мотивації працівника та визначення шляхів мотиваційного заохочення з безпеки діяльності.»
15. «Імітаційно-модулюючий семінар з безпеки в роботі служби охорони праці.»
16. «Психологічний інструктаж з охорони праці.»

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(надається опис методів навчання)

Дисципліна «Соціально-психологічні аспекти управління безпекою праці» вивчається шляхом розкриття сутності теми на лекціях і закріплення теоретичного матеріалу в ході практичних занять, самостійної роботи та виконання курсової роботи.

Метод навчання – спосіб спільної, структурованої діяльності викладачів та студентів, спрямованої досягнення цілей, означених галузевими (та вищих навчальних закладів) стандартами підготовки фахівців. Методи навчання утворюють підсистему педагогічної технології і мають досить складну будову. Вони не можуть аналізуватися ізольовано і перебувають у взаємозв'язку з іншими компонентами методичної системи (цілями, змістом, формами, засобами навчання).

Під час занять використовується:

- пояснювально-ілюстративний метод, коли студенти одержують знання з учбової або методичної літератури, сприймаючи і осмислюючи надані положення, визначення, факти, висновки;
- репродуктивний метод (репродукція – відтворення), коли розглядаються певні ситуації і студенти відповідають на різноманітні питання, використовуючи норми і правила, які вивчаються, що дозволяє сформувати знання, навички і вміння у студентів, а також опанувати основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікацію);
- дослідницький метод, коли на практичних заняттях студенти здобувають знання і вирішують поставлені викладачем проблеми, виконуючи дослідження з тестового матеріалу, порівнюючи та аналізуючи різноманітні варіанти отриманих результатів.

Під час самостійного виконання курсової роботи студенти демонструють здатність розробляти та застосовувати заходи з соціально-психологічного підходу управління безпекою. Впровадження соціально-психологічних аспектів з безпеки праці на підприємстві є складовою частиною професійних обов'язків фахівця з ОП.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

(надається опис методів контролю)

Поточний контроль реалізується у формі опитування на лекціях, виступів на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт, ректорських контрольних робіт тощо.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, тестування за змістовними модулями (на 9 та 15 тижнях);

- з практичних, індивідуальних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань, реферату за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку (з оцінкою) або екзамену відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий контроль може проводитися в усній формі по екзаменаційних білетах або в письмовій формі за контрольними завданнями. Можливе поєднання різних форм контролю.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни.

Студент вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх практичних занять, та виконання індивідуальних завдань СРС, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 2. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для іспиту

Контрольні роботи	Практичні роботи	КР (КП)	РГЗ	Індивідуальні завдання	Тощо	Іспит	Сума
10	40	20	10	10	-	10	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5

90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; <ul style="list-style-type: none"> - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	E	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі. 	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; <ul style="list-style-type: none"> - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; -незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Безпека трудових відносин в умовах реформування економіки України – колективна монографія / за наук. доц. Федорчук-Мороз В.І. – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. – 192 с. https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/10727/1/29.pdf
2	Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці / В. В. Березуцький. – [Б. м.]: LAP Lambert Acad Publishing, 2019. – 108 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41884
	Березуцький В. В. Управління охороною праці: навч. посібник / В. В. Березуцький; Нац. техн. ун-т "Харківський національний університет імені Г. С. Карпенка-Карого". – Харків : Панов А. М., 2021. – 412 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54108
	Березуцький В.В., Адаменко М.І.Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник для студентів спеціальності 6.170202 «Цивільна безпека»/ В.В. Березуцький, М.І. Адаменко – Харків. : ФОП П. А. М., 2016. – 385 с. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/875819/mod_resource/content/1
	Виноградський М.Д. Управління персоналом: [навч. посібник] / М.Д. Виноградський, А.М. Виноградська, Л. Шканова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 502 с. http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/5398/1/VinogradskiyMD_VinogradskaAM_ShkanovaOM_Upr_pers_2009
3	Гайдученко С. О. Організаційна культура: конспект лекцій для студентів бакалавріату всіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування / С. О. Гайдученко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп. ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. – 75 с.

	https://core.ac.uk/download/pdf/356030187.pdf
4	Дикань С.А. Безпека людини [Текст]: підручник для студ.вищ.закл. / С. А. Дикань, І. О. Іваницька. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019. – 279 с. http://reposit.pntu.edu.ua/handle/PolNTU/5966
5	Захаров П., Пересипкін С. Культура безпеки праці. Людський фактор у ракурсі міжнародних практик. Видавництво Альпіна Паблішер. 128 с.
6	Культура менеджменту (соціально-психологічні аспекти): Монографія / [В.М. Гончаров, С.І. Радомський, С.І. Радомська, О.В. Додонів та ін.].-Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2007.-210 с.
7	Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: навчальний посібник / Я. В. Крушельницька– К.: КНЕУ, 2015. – 232 с. https://buklib.net/books/21923/
	Лепейко Т. І., Миронова О. М. Управління персоналом в умовах невизначеності (поведінковий підхід). Монографія. Х. : КНЕУ, 2017. 234 с.
	Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: [курс лекцій] / Осовська Г.В. – К.: «Кондор». – 2003. – 218 с.
	Управління персоналом : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. М.Шубалого; Луц. нац. техн. ун-т. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. 403 с. https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/202103
	Психологія спілкування: навч. посіб. / [Л. О. Савенкова, В. В. Сгадова, Л. Л. Борисенко та ін.]; за заг. ред. Л. О. Савенкової. — К.: КНЕУ, 2015. — 309, [3] с. https://core.ac.uk/download/pdf/197259806.pdf
	Савельєва В.С. Психологія управління. – К.: Професіонал, 2005. - 440с.
9	Нємцов В.Д. Соціально-психологічні питання менеджменту. – К.: ІСДО, 1993.
10	Психологія спілкування: навч. посіб. / [Л. О. Савенкова, В. В. Сгадова, Л. Л. Борисенко та ін.]; за заг. ред. Л. О. Савенкової. — К. : КНЕУ, 2015. — 309, [3] с. https://core.ac.uk/download/pdf/197259806.pdf
11	Цимбалюк І.М. Психологія спілкування. – К.: Професіонал, 2004. - 360с.

Допоміжна література

	Ігнат'єва І.А. Корпоративне управління [текст]: підручник. / І. А. Ігнат'єва, О.І. Гарафонова. – К.: "Центр учбової літератури", 2013. – 600с. https://old.lib.dp.ua/site-libr/?idm=1&idp=180&ida=897
	Основи менеджменту: Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: Т.В. Лазоренко, С.О. Пермінова.– Електронні текстові дані (1 файл: 560 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.166 с https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41193/1/Managment.pdf
	Михайленко Д. Г. Розвиток соціально-психологічних методів управління персоналом: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2019. https://otherreferats.allbest.ru/management/00583144_0.html
	Морозов С.М., Музичко Л.В., Тімакова А.В. Психодіагностика: тести. Методика та практики застосування: Навч.-метод. посібник / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 221с.
	Кузьмін О. Є. Основи менеджменту: навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник; Академвидав, – 2011. – 451с.
	Мельник І. О.,Разговорова А. А. Застосування соціально-сихологічних методів управління колективом. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics».2019. No18. https://modecon.mnau.edu.ua/application-of-social-psychological-methods-of/
	Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. – К.: Лібра, 2010. – 559 с
	Попрозман О.І. Мотивація персоналу на підприємствах: підручник / О.І. Попрозман. Формування ринкових відносин в Україні. 2008. 139 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14768/1/motyv_personalu.pdf
	Петюх В. М. Управління персоналом: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. К. : КНЕУ, 2014. 330 с.

	Посібник з оцінки ризиків на робочому місці. Люксембург: Бюро офіційних публікацій Європейських Співтовариств, 1996 р. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/875820/mod_resource/content/
	Ризикорієнтоване управління охороною праці - Науково-виробничий журнал «Охорона праці», №5/2015. – С.13-17.
	Управління персоналом: підручник / О. М. Шубалий, Н. Т. Рудь, А. І. Гордійчук, І. В. Шубала, М. І. Дзямулич, О. В. Потьомкіна, О. В. Середа; за заг. ред. О. М. Шубалого. – Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. – 404 с. https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021
	Церковна А. В., Харламова В. В. Використання соціально-психологічних методів управління персоналом. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління.2019. Том 16. Вип. 3 (37). http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2017_16_3_19 .
	Цьопа В. Ризик-орієнтоване мислення: основи, навчання та впровадження. // К.: Охорона праці, 2017. –№ 8-10.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

23. Електронний ресурс, доступ:

<http://sites.kpi.kharkov.ua/SafetyOfLiving/Htm/Metrazzr.htm>

Провідний лектор: к.псих.н., доцент

доц. Мовмига